
Wydawnictwa Grupy Roboczej wydane przez sekretariat Generalny Grupy Roboczej w Warszawie w latach 1980-1990.

Ochrona Zabytków 43/4 (171), 231-232

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dużą popularność za granicą. Plenerom towarzyszyły wystawy.

Polska też była inicjatorem i organizatorem Plenerów Ciesielskich przeznaczonych dla rzemieślników z pracowni konserwatorskich z krajów członkowskich organizacji. Plenery odbywały się w skansenie w Sanoku i miały charakter szkoleniowy.

W ramach szkolenia dla konserwatorów z wyższym wykształceniem Polska zorganizowała, tzw. Warsztaty Konserwacji Tkanin (pod kierunkiem Pracowni Konserwacji Tkanin PKZ w Warszawie i Łodzi) oraz Warsztaty Konserwacji Kamienia (pod kierunkiem Pracowni Konserwacji Kamienia PKZ w Toruniu).

Wszystkie szkolenia oceniono bardzo wysoko.

Partnerzy czechosłowaccy — w ramach programu szkoleniowego — zorganizowali tzw. Pracownię Urbanistyczną dla młodych architektów i urbanistów. Celem tych tygodniowych spotkań było opracowanie programu rewaloryzacji wybranego fragmentu zabytkowego centrum miejskiego. Pracownia Urbanistyczna zorganizowała trzy spotkania: dwa na terenie Czechosłowacji i jedno w Polsce. Wyniki prac zostały częściowo wykorzystane w praktyce konserwatorskiej. Odrębną formą wspólnych prac Grupy Roboczej — zakrojonych na szeroką skalę — były prace międzynarodowej ekipy archeologów, fotogrametrów, architektów i technologów przy konserwacji średniowiecznej twierdzy w Bałcziku w Bułgarii. Prace prowadzone przez 5 sezonów nadzorowali merytorycznie specjaliści bułgarscy, w tym członkowie Bułgarskiej Akademii Nauk. Po zakończeniu akcji, podjętej w 1981 r. z okazji 1300-lecia państwa bułgarskiego, przystąpiono do opracowania publikacji naukowej prezentującej wyniki prac w Bałcziku. W 1990 roku w maju ostatecznie zakończono prace redakcyjne i zespół międzynarodowy zaakceptował ogromny materiał badawczy i ilustracyjny do druku.

Wydawnictwo ukaze się w Bułgarii.

Kolejną wielką akcją międzynarodową podjęli specjaliści z ZSRR, choć temat koordynowany jest przez Bułgarów i dotyczy konserwacji drewna. Międzynarodowa ekipa konserwatorów przez dwa sezony pracowała w skansenie w okolicach Nowgorodu przy zabytkowej cerkiewce ze wsi Kurickoje. Przewidziane są także prace w Kizi.

O trzeciej międzynarodowej ekspedycji wspomnieliśmy już wcześniej, a mianowicie o pracach w dawnej stolicy Mongolii Kara-Korum. Zważywszy stosunkowo niewielkie doświadczenia specjalistów mongolskich w zakresie konserwacji zabytków, akcja ta zasługuje na szczególną uwagę, bowiem będzie to — obok opracowania programu badawczego i prac na terenie dawnego miasta — działalność szkoleniowa. Mongolia pragnie ubiegać się o pomoc UNESCO w prowadzeniu badań w Kara-Korum. W Bałcziku i Nowgorodzie w każdym sezonie pracowało ponad 60 osób. Dla młodych konserwatorów i badaczy było to ważne doświadczenie zawodowe.

Grupa Robocza nawiązała cenne kontakty z wieloma partnerami zagranicznymi. Ożywieniu uległy też związki z ICOMOS-em i ICCOROM-em. W 1989 r. odbyło się wspólne posiedzenie Grupy Roboczej i ICOMOS-u, na którym podjęto uchwały dotyczące wymiany doświadczeń i uczestnictwa przedstawicieli obu organizacji w seminariach i konferencjach. Grupa Robocza przesyła swoje wydawnictwa licznym bibliotekom, współpracuje też z Centrum „interinformkultura” przy bibliotece im. Lenina w Moskwie. Obok wydawnictw zainteresowaniem cieszyły się też wystawy i pokazy towarzyszące konferencjom specjalistycznym w NRD, na Węgrzech, w Polsce i ZSRR i w Czechosłowacji. W Bułgarii zorganizowano przegląd filmów o problematyce konserwatorskiej.

Niewymierne są wyniki wieloletniej współpracy, wymiany doświadczeń zawodowych, przyjaźni zawiązanych w czasie seminariów, szkoleń i wielotygodniowych prac w ekipach badawczych.

Na międzynarodowych konferencjach europejskich spotykają się specjaliści, którzy poznali się i pracowali razem w Grupie Roboczej. To oni popularyzują nie tylko dorobek organizacji, ale także kulturę i historię krajów, w których wielokrotnie przebywali, pracowali i dyskutowali o ochronie dóbr kultury.

Jeszcze jednym świadectwem więzi środowiska konserwatorskiego była dziesiąta jubileuszowa narada koordynatorów Grupy Roboczej w Radziejowicach w maju 1990 r. Zyczeniem wszystkich uczestników było kontynuowanie prac organizacji w nowym układzie sił w Europie Wschodniej. Wszyscy podkreślali wielki dorobek Grupy Roboczej, osiągnięcia badawcze i praktyczne. Grupa ma przekształcić się w nową organizację międzynarodową — o znacznie szerszym niż dotąd zasięgu — skupiającą wykonawców prac konserwatorskich. Jej statut, założenia programowe i warunki finansowe zostaną ustalone na specjalnej naradzie ekspertów na jesieni w 1990 r. w Bułgarii. W propozycjach zgłoszonych w Radziejowicach przeważały głosy za utworzeniem stowarzyszenia dla osób prawnych i instytucji, za określeniem warunków finansowych pozwalających na prowadzenie działalności statutowej. Przeszłość Grupy Roboczej, jej dorobek nie może ulec zapomnieniu. Jaka będzie nowa organizacja? Z pewnością będzie to organizacja wyrosła z doświadczeń i współpracy dotychczasowych i nowych partnerów.

Magdalena Gumkowska

Wydawnictwa Grupy Roboczej wydane przez sekretariat Generalny Grupy Roboczej w Warszawie w latach 1980-1990

— *Statut Grupy Roboczej* [wersja polska i rosyjska]. Warszawa 1981.

— *Książka adresowa członków Grupy Roboczej*. Warszawa 1981

Materiały i dokumenty z narad koordynatorów Grupy Roboczej

— *Materiały i dokumenty z I narady koordynatorów Grupy Roboczej* — Warszawa 1978 [wersja rosyjska]. Warszawa 1980

— *Materiały i dokumenty z II narady koordynatorów Grupy Roboczej* — Sofia 1979 [wersja rosyjska]. Warszawa 1980.

— *Materiały i dokumenty z III narady koordynatorów Grupy Roboczej -Veszprem 1980* [wersja rosyjska]. Warszawa 1981.

— *Materiały i dokumenty z IV narady koordynatorów Grupy Roboczej* — Gross- -Kochberg 1981r. [wersja rosyjska]. Warszawa 1981.

— *Materiały i dokumenty z V narady koordynatorów Grupy Roboczej* — Hawana 1983r. [wersja rosyjska]. Warszawa 1984.

— *Materiały i dokumenty z VI narady koordynatorów Grupy Roboczej* — Hue 1985 r. [wersja rosyjska]. Warszawa 1985

— *Materiały i dokumenty z VII narady koordynatorów Grupy Roboczej* — Taszkient 1986 r. [wersja rosyjska]. Warszawa 1986.

— *Materiały i dokumenty z VIII narady koordynatorów Grupy Roboczej* — Bratysława 1987 r. [wersja rosyjska]. Warszawa 1987.

— *Materiały i dokumenty z IX narady koordynatorów Grupy Roboczej* — Ulan Bator 1989 r. [wersja rosyjska]. Warszawa 1989.

Materiały z narad i prac Komisji Problemowych

— *Materiały z prac Komisji I — Metody, Technika i Organizacja Rewaloryzacji Historycznych Zespołów Miejskich; Komisji II — Metody i Technika Ewidencji zabytków oraz Komisji III — Metodologiczne i Prawne Podstawy Ochrony Zabytków* [wersja polska i rosyjska]. Warszawa 1981.

— *Materiały z narady Komisji II — Metody i Technika Ewidencji Zabytków — Różniawa 1980* [wersja rosyjska]. Warszawa 1981.

— *Materiały z narad komisji II — Metody i Technika Ewidencji Zabytków — Radziejowice 1981 r., Morawany 1982 i Dolna Krupa 1983 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1984.

— *Materiały z narad Komisji II — Metody i Technika Ewidencji Zabytków w CSRS, LRB i ZSRR.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1985.

— *Badania naukowe w dziedzinie konserwacji zabytków. Z prac Komisji IV* [wersja rosyjska]. Warszawa 1987.

— *Materiały z narady Komisji VIII ds. Konserwacji Drewna — Nidzica 1985 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1986.

— *Materiały z narady Komisji X — Organizacja i Ekonomia Przedsiębiorstw Konserwatorskich — Gdańsk 1980* [wersja rosyjska]. Warszawa 1981.

— *Materiały z narady Komisji X — Organizacja i Ekonomia Przedsiębiorstw Konserwatorskich — Radziejowice 1981 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1982.

— *Materiały z narady Komisji X — Organizacja i Ekonomia Przedsiębiorstw Konserwatorskich — Morawy 1983 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1985.

— *Materiały z narady Komisji X — Organizacja i Ekonomia Przedsiębiorstw Konserwatorskich — Sopot 1984 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1985.

— *Materiały z narady Komisji XI — Informacja, Popularyzacja i Turystyka w Ochronie Zabytków — Kazimierz Dolny 1983 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1985.

— *Materiały z narady Komisji XI — Informacja, Popularyzacja i Turystyka w Ochronie Zabytków — Toruń 1984 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1985.

— *Materiały z narady Komisji XIII ds. Konserwacji Zabytków Archeologicznych — Kraków-Mogilany-Kalisz 1986 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1987.

Informacja o działalności Grupy Roboczej

— *O działalności polskiej komisji problemowych* [wersja polska i rosyjska]. Warszawa 1981.

— *Informacja o działalności Grupy Roboczej w latach 1978-1982* [wersja polska, rosyjska i niemiecka]. Warszawa 1983

— *Z działalności Grupy Roboczej w latach 1978-1986* [wersja polska]. Warszawa 1988.

— *Z działalności Grupy Roboczej w I półroczu 1983 r.* [wersja polska i rosyjska]. Warszawa 1984.

— *Z działalności Grupy Roboczej w 1983 r.* [wersja polska, rosyjska i hiszpańska]. Warszawa 1983.

— *Biuletyn Grupy Roboczej nr 1* [wersja polska i rosyjska]. Warszawa 1986.

— *Plan pracy Grupy Roboczej na lata 1986-1990* [wersja polska i rosyjska]. Warszawa 1986

— *Informacja o działalności Grupy Roboczej w latach 1987-1989* [wersja polska]. Warszawa 1989.

Opracowania. Bibliografie

— *Bibliografia wydawnictw o ochronie zabytków w CSRS za 1979 r. i ZSRR za lata 1979-1980* [wersja rosyjska]. Warszawa 1982.

— *Bibliografia literatury z dziedziny ochrony zabytków w CSRS za 1980 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1982.

— *Bibliografia literatury z dziedziny ochrony zabytków w Czechach w 1981 r. i na Słowacji w latach 1981-1982* [wersja rosyjska]. Warszawa 1983.

Zagadnienia prawne

— *Akty prawne o ochronie dóbr kultury w krajach socjalistycznych, tom I-II* [wersja rosyjska]. Warszawa 1981.

— *Prawne formy ochrony historycznych zespołów miejskich w krajach socjalistycznych* [wersja rosyjska i niemiecka]. Warszawa 1985.

— T. Jaworski, *Polskie akty wykonawcze do ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach* [wersja polska]. Warszawa 1986.

— *Ustawa Czeskiej Rady Narodowej z dnia 30 marca 1987 roku o opiece nad zabytkami* [wersja polska]. Przekład i opracowanie J. Pruszyński. Warszawa 1988.

— J. Pruszyński, *Ochrona zabytków na Kubie — przepisy prawne* [wersja polska]. Warszawa 1990.

Konserwacja zabytków

— J. Kehl, *Wykaz środków i preparatów chemicznych stosowanych przy*

konserwacji zabytków [wersja polska]. Warszawa 1986.

— *Konserwacja tkanin zabytkowych* [referaty w językach oryginalnych]. Warszawa 1988.

Różne

— *Zabezpieczenie muzeów przed kradzieżą (urządzenia zabezpieczające w CSRS i Polsce)* [wersja polska]. Warszawa 1981.

— J. Świeczyński, *Środki i sposoby wykrywania przestępstw przeciwko dobrom kultury* [wersja polska i rosyjska]. Warszawa 1985.

— *Wykorzystanie zabytków w ruchu turystycznym — Frombork 1985 r.* [wersja rosyjska]. Warszawa 1986.

— *Międzynarodowa Pracownia Urbanistyczna — Jihlava 1984 r.* [wersja angielska i niemiecka]. Warszawa 1986.

— E. Wanot, *Przegląd aktualnych opracowań Pracowni Dokumentacji Fotogrametrycznej PKZ Oddział Konserwacji Architektury Monumentalnej* [wersja polska]. Warszawa 1989.

— *Katalog prac z Plenarów Kowalstwa Tradycyjnego w Pszczynie* [wersja polska]. Warszawa 1983.

Wydawnictwa Grupy Roboczej opublikowane poza Sekretariatem Generalnym Grupy Roboczej

1. *Vegyianyagok a mútárgyvédelemben. Chemicals in the protection of museum objects.* Budapest 1980.

2. O. Jankovec, *Postup plánovité regenerace historického jádra Památkové rezervace Tábor.* Praha 1981.

3. M. Baše, *Základní předpoklady regenerace centrálních částí měst historického původu.* Praha 1982.

4. J. Hruza, A. Doležel, H. Černá, *Prostorová kompozice Prahy — zásady a pracovní metody.* Praha 1983.

5. *Metodika průzkumů historických měst socialistických států z hlediska památkové péče.* Praha 1985.

KONFERENCJA PRZEDSTAWICIELI PROWINCJI REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC — DS. OCHRONY ZABYTKÓW ORAZ INSTYTUTU OCHRONY ZABYTKÓW NIEMIECKIEJ REPUBLIKI DEMOKRATYCZNEJ, WARTBURG 1-2 MARCA 1990 r. ¹

Na konferencji poruszono wiele spraw istotnych dla ochrony zabytków w nowej sytuacji politycznej Niemiec. Omówiono przede wszystkim różne rodzaje pomocy, z materialną włącznie, dla NRD na ochronę zabytków. Uznano, że należy przeznaczyć określone środki na ratowanie zabytkowych miast, zwłaszcza przy ich sanacji. Nadzór powinny sprawować państwowe służby konserwatorskie. Rozważano również sprawę przyszłej organizacji służb ochrony zabytków.

Wskazano na konieczność przywrócenia na terenie NRD dawnej struktury administracyjnej, tj. podziału na prowincje². Uczestnicy konferencji doszli do wniosku, że przywrócenie dawnej struktury nie powinno nastęrczać trudności — wystarczy przemianować dotychczasowe stanowiska na wzór dawnych, obowiązujących w prowincjach.

Reguły i zasady, obowiązujące w międzynarodowych działaniach na rzecz ochrony zabytków, powinny być także respektowane w zjednoczonych Niemczech.

Stwierdzenie to posłużyło do przyjęcia ustaleń, które będą obowiązywać we wszystkich prowincjach zjednoczonych Niemiec.

Ustalenie zawarte w artykule 150 ustawy weimarskiej „*zabytki sztuki, historii i natury, jak i krajobrazu podlegają ochronie Państwa, która to ochrona jest jego powinnością*”, przyjęły w swych ustawach prowincje Baden-Württemberg, Bawaria, Hesja, Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz i Saarland. Będzie ono również obowiązywało przyszłe, odtworzone prowincje w NRD. Zobowiązano także wszystkie gminy do respektowania przepisów o ochronie zabytków. W zjednoczonych Niemczech ochrona środowiska i ochrona zabytków będą traktowane łącznie.

Określenie ochrony prawnej, wymaganej dla nieruchomego lub ruchomego zabytku bądź innej starożytności — powinno być tak szerokie, aby obejmowało dzieła budowlane ważne dla miejscowego środowiska.³ Jest to cytaty z referatu barona von Biegeleben, twórcy prawa o ochronie zabytków dla Hesji z 1902 r. wygło-

¹ Konferencja ta została zorganizowana 25 lat po zerwaniu współpracy w zakresie ochrony zabytków przez obydwa kraje. Relację z niej przygotowano na podstawie publikacji: *Konferenz der Landesdenkmalpflege der Bundesrepublik Deutschland und des Instituts für Denkmalpflege der Deutschen Demokratischen Republik*. Wartburg, 1-2 Marz 1990 — zamieszczonej w „Kunstchronik”, Heft 4, April 1990 herausgegeben vom Zentralinstitut für Kunstgeschichte in München.

² Prowincja — tutaj na oznaczenie terytorium (das Land). Termin bardziej odpowiedni niż „kraj” lub „kraina”.